

Medya ve eşitlilik Kılavuzu
Kültürel eşitlilik

Media and Diversity Guidelines
Cultural Diversity

ÖNSÖZ

Avrupa Birliği'ne uyum sürecindeki beklentilerden birisi de tüm aday ülkelerin toplumsal katılımın sağlanması konusunda Avrupa değerlerini benimsemiş olmalarıdır. Bu değerlerin algılanması, içselleştirilmesi ve buna yönelik iyileştirici bir takım girişimlerin oluşmasında medyanın rolü kaçınılmazdır. Medyanın etkinliği özellikle toplumda daha dezavantajlı konumda olan kadınlar, çocuklar, engelliler, farklı cinsel yönelimlere sahip olanlar ve farklı kültürlere mensup gruplar göz önünde bulundurulduğunda daha da önem taşımaktadır.

Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu, 2005 yılında British Council'in BBC World Service Trust (WST) işbirliği ile medyanın toplumsal katılımdaki rolünü desteklemek amacıyla başlattığı ve 2006 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin ulusal ortak olarak yer aldığı Medya ve Toplumsal Katılım projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Söz konusu proje kapsamında yürütölen bilimsel araştırmada farklı medya gruplarını temsilen seçilen dört ulusal gazetede bir yıl boyunca yayınlanan haberlerde farklı toplumsal grupların nasıl temsil edildiği içerik analizi tekniğiyle araştırılmış ve araştırma sonuçlarına göre daha dezavantajlı konumda olan grupların temsilinde sorun odakları tespit edilerek konuyla ilgili varolan meslek ilkelerinin geliştirilmesi gereği ortaya koyulmuştur.

Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu'nu hazırlamak için Türkiye'nin yazılı ve görsel medya kuruluşlarına mensup önde gelen medya profesyonelleri (editörler, okur temsilcileri, gazeteciler, televizyoncular) ve ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile akademisyenlerin katılımıyla bir dizi ilke geliştirme toplantısı yapılmıştır:

- Çocukların Medyada Temsili, 20 Ocak 2007, İstanbul
- Kadınların ve Cinsel Yönelimlerin Medyada Temsili, 24 Şubat 2007, İstanbul
- Kültürel Farklılıklar ve Toplumsal Barışın Sağlanmasında Medya'nın Rolü, 24 Mart 2007, İstanbul

Her bir toplantıya, BBC'den konuyla ilgili uzmanların katılımıyla karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımı sağlanmıştır. Ayrıca konuyla ilgili uluslararası kuruluşların, çeşitli ülkelerdeki ve Türkiye'deki meslek örgütlerinin ve medya kuruluşlarının ilkeleri de derlenerek tartışmaya temel oluşturmuştur. Toplantılarda, sorumlu, ilkel, kamu çıkarını öne alan gazeteciliğin önündeki engeller incelenmiş, medyanın toplumsal katılımın güçlendirilmesine yönelik rolü ve bu kapsamda yapılması gerekenler tartışılmış ve bu doğrultuda toplantı sürecinde oluşturulan ilkeler, bir kez daha katılımcıların, proje ortaklarının ve danışmanlarının görüşüne sunulmuş ve elinizdeki kitapçıkta bir araya

getirilmiştir. Bu çalışma ile Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin yayınladığı Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'nde belirtilen ilkelerin kapsamının genişletilmesi ve yaygınlaştırılması da hedeflenmektedir.

Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu toplumda daha dezavantajlı konumda olan grupların medyada daha kapsayıcı ve adil biçimde temsil edilmesine yönelik genel ilkeleri içermektedir. Bu gruplara, yenilerinin eklenerek çalışmanın genişletilmesi ve mevcut olan metnin güncellenerek yeniden düzenlenmesi mümkündür. Medya kuruluşlarının kendi kurumsal yapı ve kapasiteleri ölçüsünde bu ilkeleri düzenlemesi ve genişletmesi, ve ilkelerin kurum içi çeşitli mekanizmaların kurulmasıyla hayata geçirilmesi medya kuruluşlarının göstereceği çaba ve kararlılığa bağlıdır.

Bu kılavuzun hazırlanmasında emeği geçen BBC WST ve tüm toplantı katılımcılarına teşekkür ediyor ve sizin de desteğinizle bu çalışmanın toplumsal katılıma katkıda bulunmasını diliyoruz.

Orhan Erinç

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı

Chris Brown

British Council Türkiye Direktörü

Kültürel Çeşitlilik ve Medya

Medyanın üretim süreci ve içeriğini kültürel çeşitliliği güçlendirme yönünde dönüştürme kılavuzu

Hedefler

Medya kuruluşları, toplumda ırk, etnik köken ve dini inanç temelinde tanımlanan kültürel çeşitliliklere sahip grupların, ulusal ve uluslararası düzenlemelerde yer verilmiş ve koruma altına alınmış, var olma ve kendini ifade etme hakkını gerçekleştirebilmesi, bu grupların ayrımcılığa uğramaksızın, toplumsal barışı güçlendirme yönünde temsili için iyi niyetle ve üst düzeyde çaba göstermeyi bir görev bilmelidir.

Bu bağlamda, medya kuruluşları için kültürel çeşitliliklerin temsiline karşılıklı anlayışı güçlendirecek bir yaklaşım benimsemek öncelikli hedef olmalıdır.

Kültürel çeşitliliklerin toplumsal zenginlik olarak değerlendirilerek tanıtılmasına dönük yayımlar bu konuda önemli katkılar sağlayabilir.

Medya kuruluşları ve çalışanları için, başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere, insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunmak kaçınılmaz ve reddedilemez bir görevdir.

Medya kuruluşları ve çalışanları;

- Milliyet, ırk, etnisite, dil, din ve inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır.
- İnsanlar, topluluklar ve uluslar arasında nefreti ve düşmanlığı körükleyici yayımdan kaçınır.
- Bir ulusun, bir topluluğun ve bireylerin kültürel değerlerini ve inançlarını veya inançsızlığını saldırı konusu yapmaz. Farklı kültürel grupların duyarlılıklarına saygı göstermek bütün medya kuruluşlarının temel ilkesi olmalıdır.

Medya kuruluşlarına düşen temel görevler

Medyada kültürel çeşitliliğin işlenmesinde göz önünde bulundurulacak etik standartları, düşünce ve ifade özgürlüğüne de dikkat ederek geliştirmenin en güvenilir yolu, bütün medya kuruluşlarının iç yapılarında güçlü özdenetim politikaları ve mekanizmaları oluşturmalarıdır.

Özdenetim mekanizmalarının temel işlevlerinden biri de, kültürel çeşitliliklerin temsili konusunda kurum içi eğitim programlarını düzenli etkinliklerin bir parçasına dönüştürerek, varolan etik standartlar hakkında çalışanlar arasında farkındalık yaratmak olmalıdır.

Medya kuruluşları ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve kültürlerarası yanlış anlamalara yol açacak önyargıları güçlendirecek yayınlardan kaçınarak, toplumda var olan hoşgörüsüzlükle mücadele etmelidir.

Bir kültürel grubu diğerine göre üstün olarak tanımlayan ya da farklılıklar konusunda oluşmuş kalıpyargıları kullanan içeriklerin hiçbiri yayınlanmamalıdır.

Medya profesyonellerine dñŒen temel görevler

Medya alıŒanları, farklı kültürlerden grup ve bireylerin eğitim, sağlık, güvenlik, istihdam ve barınma gibi temel hizmetlerden yararlanmada karŒılaŒtıkları engel ve güçlükleri medya ürünleri aracılığıyla yansıtma yoluyla, bu sorunların çözümüne ve daha eŒitliki bir toplumsal düzenin sağlanmasına katkıda bulunmalıdır.

Medya alıŒanları özellikle haber ya da diğer içerikle doğrudan ilgisi yoksa, ırk, etnik köken, din ve mezhep belirtmemelidir. Etnik ve azınlık kimliklere iliŒkin tanımlamaları olumsuz vurgu olarak kullanmamalıdır.

Medya alıŒanları üretecekleri herhangi bir içerikte, kültürel eŒitliliklerden kaynaklanan durumlarla ilgili yapacakları sözel ve görsel seçimlere dikkat etmeli, gruplar hakkında toplumda oluŒmuŒ kalıpyargıların kullanılmasından özellikle kaçınmalıdır.

Kültürel farklılığa sahip toplulukları çoğunluk karŒısında

tanımlarken ayrımcı, kışkırtıcı veya sansasyon yaratıcı bir dil kullanılmamalıdır. Çoğunluğa göre ‘azınlık’ durumunda olanların farklılıklarını ve yurttaşlık statülerini sorgulayan veya reddeden ya da etkinliklerini suç gibi gösteren her tür yazı, açıklama, Őaka, hiciv, yorum ve haber aktarma üsluplarından kaçınılmalıdır. Topluluklar arasında gerilim yaratacak konularda duyarlı olunarak toplumsal barışı ve karşılıklı anlayışı güçlendirici bir yaklaşım benimsemelidir.

Yaşanan olay ile olaya karışan kişilerin kültürel farklılıkları arasında yanlış yönlendirici bir ilişki kurulmasına yol açabilecek imalar kullanmaktan kaçınılmalıdır. Tekil rnek oluşturan olumsuz olayları tüm topluluğun tutumu olarak genellememelidir.

Her zaman olayların arka planını araştırmalı ve tarihe ilişkin referanslarda duygusal yaklaşımlardan kaçınılmalıdır.

Farklı kültürel kimliklere sahip bireylerin haber kaynağı ve uzman olarak medyada kendilerini ifade etmelerine

olanak tanıyarak, kişilerin kendileri hakkında yaptıkları tanımlamalara öncelik vermelidir.

İrk üstünlüğünü savunan ve başkalarını aşağılayan ırkçı oluşumların iddialarına yer verildiği durumlarda mutlaka bu iddiaları sorgulayacak karşı değerlendirmelere de yer vermelidir.

Mülteciler ve göçmenler

Mülteci ve göçmenler bir ülkede varolan kültürel çeşitliliğin parçası olarak değerlendirilseler de, kendilerine özel duyarlılık göstermek, medya kuruluşlarının ve çalışanlarının temel sorumluluklarından biri olmalıdır. Mülteci ve göçmenlerle ilgili medya içeriği oluştururken şu noktalar dikkate alınmalıdır:

- Mülteciler ve göçmenlerin, ağırlıklı olarak güç ve olumsuz koşullar nedeniyle vatanlarını terk ettikleri daima göz önünde bulundurulmalıdır. Mülteciler ve göçmenler hakkında olumsuz duygular uyandırabilecek tanımlamalar yapılmamalı, ırkçı ve ayrımcı söylemler kullanılmamalıdır.

- Mülteci ve göçmenlerin hukuki durumları farklılık göstermektedir. Bu nedenle, medya içeriği oluşturulurken doğru terminoloji kullanımı için uzman kuruluşların desteğine başvurulmalıdır.
- Herkes için uyulması gereken özel hayatın dokunulmazlığı ile ilgili kurallar mülteciler ve göçmenler için de gözetilmelidir. Konuşulacak kişinin rızası önceden alınarak, kişi konuşması sonrasında karşılaşılabileceği olası riskler konusunda bilgilendirilmelidir.
- Mülteci, göçmen ve insan ticareti mağdurlarının gerek kendi, gerekse ülkelerinde bıraktıkları yakınlarının can güvenliği için medyada açık kimlik ve görüntülerinin yayınlanmamasına özen gösterilmelidir.
- Mülteci ve göçmenlerin genel olarak içinde buldukları yaşam koşullarının olumsuzluğu dile getirilirken, insan onurunun korunması ilkesine dikkatle uyulmalı, kişiler rencide edilmemelidir.

FOREWORD

In the process of EU harmonization, all candidate countries are expected to adopt European values on ensuring social inclusion. The media has an inevitable role in the perception and internalization of these values and in the creation of various initiatives to that end. The effectiveness of the media becomes particularly important when considering women, children, the disabled, those with different sexual orientations and groups which have different cultures, who all have a less advantaged status in society.

The Media and Diversity Guidelines have been prepared within the scope of the Media and Social Inclusion Project which was launched in 2005 by the British Council in cooperation with BBC World Service Trust (WST) with the purpose of supporting the media's role in social inclusion and in which the Turkish Association for Journalists Association (TGC) also took part as a national partner in 2006.

In the course of the scientific research carried out at the beginning of this Project, news articles published in four national newspapers, representing different media groups, were looked at using content analysis techniques to examine how different social groups are represented in these news stories over a period of one year. In line with the results of this research, the problems

in the representation of less advantaged groups were determined and the necessary improvements to the existing professional principles related to the subject matter were identified.

In order to prepare the Media and Diversity Guidelines, a series of development meetings were carried out with the participation of leading media professionals (editors, reader representatives, journalists, television professionals) from the written and visual media organizations of Turkey and relevant NGO representatives and academics:

- Representation of Children in the Media, 20 January 2007, Istanbul
- Media Representation of Women and Sexual Orientations, 24 February 2007, Istanbul
- Cultural Differences and the Role of the Media in Ensuring Social Accord, 24 March 2007, Istanbul

Relevant experts from the BBC were invited to each meeting where there was mutual exchange of information and experience. In addition, the guidelines of related international, media and professional organizations in Turkey and in various countries were collated to create a base for the debate. At the meetings, the obstacles to responsible, principled journalism in the public interest were examined; the media's role in promoting social

inclusion and the steps that should be taken towards this goal were discussed. The guidelines produced during the meetings were compiled after being submitted for comment to the project participants, partners and consultants, and finally were incorporated into this manual. These guidelines also aim to expand and extend the reach of the principles set out in the Turkish Journalists Declaration of Rights and Responsibilities published by the Turkish Association of Journalists.

The Media and Diversity Guidelines consist of general principles which aim to support the representation of less advantaged groups in society from a more inclusive and objective perspective in the media. It is possible to extend and regulate this work by including other groups into the work area or updating the existing material. Media organisations can also expand and tailor these principles to fit their own institutional structure and capacity. Implementation of these principles will rely on the efforts and determination of media institutions to set up their own internal mechanisms.

We thank all representatives of the BBC WST and meeting participants who contributed to this work and we are sure that, with your support, it will contribute to a more inclusive society.

Orhan Erinç

Turkish Journalists Association, President

Chris Brown

British Council, Director Turkey

Cultural Diversity and Media

Guidelines for the Media to transform production and content development processes for strengthening cultural diversity

Aims

Media organizations assume it as their duty to endeavour with good-will and at the highest level to strengthen social harmony and help diverse cultural groups defined by race, ethnic origin and religious belief to enjoy their rights to exist and rights of self-expression, which are defined and safeguarded by national and international regulations, without encountering any discrimination.

In this context, the priority aim of media organizations should be to adopt an approach that will strengthen mutual understanding through the representation of cultural diversity. Publications that promote and evaluate cultural diversity as beneficial to social richness can make a substantial contribution to achieving this.

For media organizations and their employees, advocating respect to universal values of humanity, particularly relating to peace, democracy, human rights, polyphony and respect for differences is an inevitable duty that cannot be ignored.

Media organizations and employees should;

- Recognize the rights and dignities of all nations, all people and all individuals without discriminating on the basis of nationality, race, ethnicity, language, religion or philosophical belief.
- Avoid publications that incite hate and hostility between people, communities and nations.

- Never use the cultural values and beliefs or lack of beliefs of a nation, community or individual as a subject of attack. Respecting the sensitivities of different cultural groups should be the fundamental principle of all media organizations.

Basic duties of media organizations

The safest way to develop ethical standards to be implemented during the representation of cultural diversity in the media, taking into account the freedom of thought and expression, is to ensure that all media organizations establish a strong self-regulatory policy within their internal structures.

One of the main functions of self-monitoring mechanisms should be to raise awareness among employees with regard to existing ethical standards by ensuring internal training programmes on the representation of cultural diversity are an integral part of regular events and activities.

Media organizations should avoid publications that may reinforce prejudices that lead to racism, xenophobia and inter-cultural misunderstandings, and should combat the intolerance existing in society.

No content that defines one cultural group as superior to another or that uses stereotypical clichés that have emerged with regard to these differences should be accepted for publication.

Basic duties of media professionals

Media employees should contribute to establishing equality and finding solutions to overcome the obstacles and challenges faced by groups and individuals from different cultures to enjoy basic services such as education, health, security, employment and housing, by reflecting these problems via media content.

Media professionals should not indicate race, ethnicity,

religion or denomination in the news and other media channels, if not directly related and relevant to the news story or other content. They should not use definitions of ethnic and minority identities to create a negative emphasis.

While defining groups with cultural differences in comparison to the majority, the use of discriminatory, provocative or sensational language should be avoided. The use of any kind of writing, explanation, joke, satire, interpretation and news transfer styles that question or refuse the citizenship status of 'minorities' vis-a-vis the majority, should be avoided. An approach that will strengthen social peace and mutual understanding should be adopted, with sensitivity on issues that may cause tension between communities.

Using stereotypical images that may lead to establishing a misguided relation between the incident and cultural differences of people involved in the incident should be avoided. Single events should not be generalized as

the attitude or behaviour of the whole community. The background of events should be researched and emotional interpretation should be avoided in historical references.

Priority should be given to enabling individuals to define their own identity by giving the opportunity to different cultural identities to express themselves in the media as news sources and specialists.

In cases where the claims of racist groups that advocate racial superiority and that look down on others are to be included in the content, they should also include, as an absolute necessity, opposite opinions that will challenge and question these claims.

Refugees and migrants

Though they can be regarded among the cultural diversity existing in a country, particular sensitivity to refugees and migrants is one of the basic

responsibilities of media institutions and professionals. When creating media content related to refugees and migrants, the following should be kept in mind:

- It should be kept in mind that refugees and migrants have left their home countries usually due to difficult and adverse conditions. Descriptions that may cause negative feelings towards these people should be avoided.
- The legal status of refugees and migrants vary. Therefore, the support of specialized organizations should be sought for correct terminology usage when creating media content.
- Rules concerning the immunity of private life, which should be observed for all as a general rule, should also be observed for refugees and migrants. The consent of the person to be interviewed should be obtained in advance.
- Care should be taken not to disclose in the media the identities and images of refugees, migrants and

victims of human trafficking so as not to endanger the safety of their lives or the lives of their relatives which they have left behind in their home countries.

- Despite the negative aspects of the living conditions generally experienced by refugees and migrants, the principle of protecting human dignity should be adhered to with care in programmes and news stories, and individuals should not be offended.

